

तत्रतावन्मन्वाद्युक्तंप्रायश्चित्तं विना नरकादुर्निवारा इत्याह न चेदिति द्वाभ्याम् मनउक्तिपाणिभिर्मनोवाक्कायैः कृतस्यांहसस्तैरेव इहैवापचितिंप्रा
यश्चित्तं न कुर्यात् चेत्तर्हि पुरुषः प्रेत्य मृतवानरकान् ध्रुवमुपैति मेमया ये भवतः कीर्तिताः तिग्मादारुणायातनायेषु तान् ॥ ७ ॥ यस्मादेवं तस्मात्पापस्य
प्रायश्चित्ते यतेत कदा मृत्योः पुरैव तत्रापि अविपद्यता अभियमाणेनात्मना देहेन यद्वा अविपत् विपत्तिरहितो यावत् यतात्मना संयतेन मनसा तत्रापि
आशु अन्यथा अतीव चिरकाले तु द्विगुणं व्रतमर्हतीति द्वैगुण्यापत्तेः तत्र च पापस्य महत्त्वमल्पत्वं चावेक्ष्य तदनु रूपे प्रायश्चित्ते यतेत रुजारोगाणां नि
दानविद्यथा वैद्यः तदनु रूपं चिकित्सेत तद्वत् ॥ ८ ॥ अत्र चोदयति द्वाभ्याम् दृष्टं राजदंडादि श्रुतं नरकपातादि ताभ्यामात्मनः पापमहितं जानन्नपि भू
यः प्रायश्चित्तानंतरं करोति अथो अतः कारणात् द्वादशाब्दादिकथं प्रायश्चित्तं तेन समूलस्य दोषस्या निवृत्तेः निवृत्तौ वा पुनश्च पापप्ररोहायोगादिति

श्रीशुक उवाच न चेदिहैवापचितियथां ऽहसः कृतस्य कुर्यान्मनउक्तिपाणिभिः ॥ ध्रुवं स वै प्रेत्य नरकानुपैति
ये कीर्तिता मे भवतस्तिग्मयातनाः ॥ ७ ॥ तस्मात्पुरैवाश्विह पापनिष्कृतौ यतेत मृत्योरविपद्यतात्मना ॥ दोषस्य
दृष्ट्वा गुरुलाघवं यथा भिषक् चिकित्सेत रुजां निदानवित् ॥ ८ ॥ राजोवाच दृष्टश्रुताभ्यां यत्पापं जानन्न
प्यात्मनो ऽहितम् ॥ करोति भूयो विवशः प्रायश्चित्तमथो कथम् ॥ ९ ॥ क्वचिन्निवर्तते ऽभद्रात् क्वचिच्चरति तत्पुनः ॥
प्रायश्चित्तमतो ऽपार्थं मन्ये कुंजरशौचवत् ॥ १० ॥ श्रीशुक उवाच कर्मणा कर्मनिर्हारेन त्यात्यंतिक इ
ष्यते ॥ अविद्वदधिकारित्वात् प्रायश्चित्तं विमर्शनम् ॥ ११ ॥ नाश्रतः पथ्यमेवान्नं व्याधयो ऽभिभवन्ति हि ॥ एवं
नियमकृद्राजन्शनैः क्षेमाय कल्पते ॥ १२ ॥

भावः ॥ ९ ॥ किंच क्वचित् कदाचिदभद्रात्पापात् निवर्तते क्वचित्तदेव पुनराच
रतिं यथा कुंजरः स्नातो ऽपिरजोभिरात्मानं मलिनीकरोति तथा पापस्य पुनर्दुर्निवारत्वेन नरकपातस्यावश्यं भावित्वात् प्रायश्चित्तं व्यर्थमिति ॥ १० ॥
परिहरति कर्मणा कृच्छ्रादिप्रायश्चित्तेन कर्मणः पापस्य निर्हारेनाशः आत्यंतिकः समूलो न हीयते अविद्वानधिकारीयस्मिन् तस्य भावस्तत्त्वं त
स्मात् अतो ऽविद्यायानाशाभावान्नष्टे ऽपि तस्मिन्पापे तत्संस्कारेण पापांतरस्य पुनः पुनः प्ररोहो भवत्येव किंतर्हि मुख्यं प्रायश्चित्तं तदाह प्रायश्चित्तं तु
विमर्शनं ज्ञानम् ॥ ११ ॥ तत्तु नित्यमप्रमत्तः शनैर्लभते नान्यदिति सदृष्टांतमाह नेति पथ्यमेवान्नमश्रतः पुरुषान् यथा व्याधयो न बाधन्ते तथानियमा
दिकर्ता क्षेमाय तत्त्वज्ञाय समर्थो भवति ॥ १२ ॥